

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Tor Odberg Hansen
torodhan@online.no

Vår ref.:
11/2124-12- MBA

Deres ref.:

Dato:
18.02.2013

Virksomhet i Larvik bryter ikke plikten til universell utforming av inngangsparti

Inngangspartiet var ikke universelt utformet, men det ville være for omfattende å gjøre utbedringer. Ombudet fant at dette ville være uforholdsmessig byrdefullt, og konkluderte med ikke brudd.

Saksnummer 11/2124
Dato: 18.februar 2013
Lov: Dtl § 9

Uttalelse i klagesak - spørsmål om manglende universell utforming av inngangsparti

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til din klage av 5. oktober 2011. Det fremgår av klagen at Husfliden ikke oppfyller kravet til universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9, fordi virksomheten har en trapp i inngangspartiet som gjør at personer med rullestol ikke kommer inn.

Likestillings- og diskrimineringsombudet har kommet frem til at Husfliden bryter plikten til universell utforming i diskriminerings og- tilgjengelighetsloven § 9.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Fristen er tre uker fra du har mottatt dette brevet, se vedlagte orientering.

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Ombudet har mottatt klage på manglende universell utforming av flere virksomheter i Larvik sentrum. Ombudet har også selv vært i kontakt med saksbehandler hos Larvik kommune vedrørende mulige løsninger for å sikre universell utforming av inngangspartiene til de ulike virksomhetene. Denne saken gjelder Husfliden i Sigurdsgate 4. Det hevdes at inngangspartiet til virksomheten er utformet slik at bevegelseshemmede ikke kommer inn i lokalene til virksomheten. Det fremgår av bildet vedlagt klagen at det er et trappetrinn opp til inngangspartiet.

Han hevder at virksomhetens inngangsparti ikke er universelt utformet fordi det har et trappetrinn inn i virksomheten.

Gårdeier HNS Sigurdsgate som representerer Husfliden har redegjort for at det ikke er noe dypt repos i inngangspartiet. Man vil kunne heve fortauet opp mot trappetrinnet selv om dette vil bli en estetisk lite tilfredsstillende løsning er dette noe man kan gjennomføre.

Det vises til at fordi høydeforskjellen på fortau til gulv i butikk er 23 centimeter, må en rampe være minimum 120 cm lang før den når et repos som forskriftsmessig bør være 150 centimeter. Dette vil kreve at butikklokalet blir 3,5 kvadratmeter mindre enn i dag. Det må da søkes om fasadeendring og dette vil komme på 65 000 kroner. Det vises også til at det ble avholdt et møte med Larvik kommune 16. mai 2012, hvor gårdeier fikk beskjed om at kommunen frarådet utstikkende partier på fortauet på grunn av vedlikehold. Fortauet er 220 centimeter bredt

Det vises til at løsningene i dette gamle bygget er kostbare og vil redusere gårdeiers og virksomhetens inntekter. Når det gjelder virksomheten er dette spesielt fordi virksomheten vil miste salgsareal. I tillegg vil virksomheten ha store vansker med å drive butikken under byggeperioden, noe som vil belaste virksomheten ytterligere.

Rettslig grunnlag

Ombudet har kompetanse til å gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9.

Diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9 tredje ledd pålegger offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon.

Med universell utforming menes tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf. § 9 andre ledd. Dette betyr at virksomhetens fysiske fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (kundene), skal tilrettelegges på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være gjenstand for tilrettelegging. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne innganger, områder eller lignende for bestemte grupper.

Plikten til universell utforming rekker så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, se § 9 tredje ledd. Ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen vil den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen måtte veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen medfører. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer (nytte vs kostnad)
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Dersom ombudet kommer til at det er en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan la være å foreta seg noe. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 13 vil det være opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven, dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at diskriminering har skjedd.

Ombudets vurdering

Ombudet vil innledningsvis fastslå at Husfliden er en virksomhet som har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Virksomheten har derfor plikt til å tilrettelegge de deler av virksomhetens lokaler som benyttes av kundene på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, vil ha tilgang til virksomhetens tjenester og service.

Det første ombudet må ta stilling til er om det påklagede forhold, inngangspartiet til Husfliden, tilfredsstillende kravet til universell utforming.

Er inngangspartiet til Husfliden i tråd med kravet til universell utforming?

Ombudet tar ikke stilling til om virksomheten som sådan er universelt utformet. Det ombudet skal ta stilling til er om inngangspartiet til Husfliden tilfredsstillende kravet til universell utforming. Standard Norge har utarbeidet veileder for universell utforming av byggverk. Her gis veiledning og mål for hvordan blant annet ramper kan utformes for å tilfredsstillende standarden universell utforming. Standard Norge er en uavhengig, byggfaglig organisasjon som har utarbeidet veileder for universell utforming av byggverk, NS 11001 1:2009. Standarden er ikke rettslig bindende, men i vurderingen av hva som er universell utforming i denne saken, ser ombudet blant annet hen til disse anbefalingene.

Ombudet viser til at det følger av NS 11001 1:2009 punkt 7.4 at:

"[...] Det skal ikke være nivåforskjeller mellom gulv ute og gulv inne ved inngangspartiet. Hvis døren har terskel skal den ikke bygge mer enn 25 mm over gulvnivå [...]."

Ombudet legger til grunn at et inngangsparti må være trinnfritt i eksisterende bygg, så vel som i nye bygg, for å være universelt utformet. Inngangspartiet til

Husfliden består av en trapp med et trinn. Det er et repos som ikke er veldig dypt i inngangspartiet. Dette gjør det likevel vanskelig for rullestolbrukere å komme inn hovedinngangen på egenhånd. Følgelig er ikke inngangspartiet universelt utformet.

Ombudet må derfor vurdere om det foreligger omstendigheter som medfører at det vil være en uforholdsmessig byrde for virksomheten å sikre universell utforming av inngangspartiet.

Det er virksomheten som har bevisbyrden for at det vil være en uforholdsmessig byrde å gjøre inngangspartiet universelt utformet.

Gårdeier har innledningsvis i sin redegjørelse vist til at de har vært i møte med Larvik kommune, hvor han fikk opplyst at kommunen på grunn av vedlikehold ikke vil tillate utstikkende partier på fortauet.

Gårdeier har videre på vegne av virksomheten anført at det vil bli for dyrt og komplisert å bygge om inngangspartiet på egen grunn med rullestolrampe inn i butikken slik at det blir tilgjengelig. Det vises til at dette vil ta 3,5 kvadratmeter av leiearealet, og at kostnader vil komme på ca 65 000 kroner.

Likestillings- og diskrimineringsnemnda har i sin praksis lagt til grunn at fram til det foreligger forskrifter med krav om oppgradering av eksisterende bygninger til en standard som svarer til universell utforming, så er det kun mindre tiltak som kan pålegges etter dtl. § 9. I sak 40/2010 uttaler Nemnda:

”[...] forarbeidene er svært klare på at lovgiver ønsker en skrittvis oppfyllelse av kravet om universell utforming. Etter Nemndas oppfatning får dette først og fremst betydning for anvendelsen av forholdsmessighetsbegrensingen i dtl. § 9, ved at de tiltak som kan pålegges for eksisterende bygninger, må være enkle tiltak.»

I uforholdsmessighetsvurderingen av hvilke tiltak som kan pålegges virksomheter i eldre bygg, la nemnda blant annet vekt på at tiltakene vil måtte kunne oppfylles uten større økonomiske investeringer og uten de samfunnsmessige prioriteringene som skal foretas ved utarbeidelsen av forskrifter etter plan- og bygningsloven.

Gårdeier har vist til at det vil være mulig å gjennomføre en løsning med rullestolrampe inn i butikken. Dette er en løsning som vil koste ca 65 000

kroner. Ombudet mener dette bør være overkommelig økonomisk for virksomheten, herunder gårdeier som svarer på vegne av virksomheten. Gårdeier har imidlertid vist til at dersom denne løsningen skal gjennomføres vil rampen ta 3, 5 kvadratmeter av et allerede lite salgslokale. Dette vil kunne gjøre at det blir vanskelig for kunder og ansatte å ta seg frem i butikken, samt at virksomheten på sikt vil måtte se seg om etter alternative lokaler. Gårdeier har lagt frem bilder for ombudet som illustrerer at rampen vil ta stor plass i lokalet.

På bakgrunn av dette finner ombudet at det vil være uforholdsmessig byrdefullt for virksomheten å utbedre inngangspartiet.

Ombudet har merket seg at gårdeier også har kjøpt inn løse ramper som kan legges ut ved inngangspartiet ved behov. Ombudet oppfordrer likevel virksomheten i samarbeid med gårdeier til å gjøre det som er mulig for å sikre universell utforming av virksomheten i tråd med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.

Konklusjon

Husfliden handler ikke i strid med plikten til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.

Oslo, 18.02.2013

Sunniva Ørstavik
likestillings- og diskrimineringsombud